

Науково-методична рада — інструмент комунікацій між викладачем та університетом

Дмитро Панченко

У сучасному освітньому середовищі ефективна комунікація між викладачами університету та закладом відіграє важливу роль у забезпеченні якості навчальних процесів, наукових досліджень і професійного розвитку. Однією з ключових платформ для такої комунікації є Науково-методична рада (НМР), яка дозволяє обмінюватися досвідом, ідеями та найкращими практиками між викладачами, адміністрацією та іншими учасниками освітнього процесу. Цей орган відіграє ключову роль у формуванні та вдосконаленні навчальних програм, розробці нових методик навчання, сприянні міждисциплінарній співпраці та інтеграції інноваційних технологій, забезпеченні відповідності освітнім стандартам і вимогам акредитації, а також розробці стратегічних напрямів розвитку закладу та підвищенні якості освітніх послуг. Науково-методична рада — це колегіальний орган в університеті, до якого входять науково-педагогічні працівники та представники студентів. Вона має на меті підвищення якості освіти через вирішення методичних питань, координацію навчальних програм і розробку стратегічних напрямів розвитку закладу. НМР виконує широкий спектр функцій, спрямованих на покращення якості освітнього процесу та підвищення професійного рівня викладачів. Наведемо деякі з основних її функцій [1–3]:

Розробка та вдосконалення навчальних програм. Рада забезпечує відповідність навчальних програм національним і міжнародним стандартам, бере активну участь у розробці нових навчальних планів і програм, а також у їх постійному оновленні з урахуванням сучасних вимог ринку праці та наукових досягнень.

Аналіз результатів навчального процесу. Члени Ради аналізують результати

навчання студентів, виявляють проблемні питання та розробляють рекомендації щодо їх вирішення.

Впровадження інноваційних технологій. Рада сприяє впровадженню нових технологій навчання, таких як онлайн-курси, інтерактивні методики та використання цифрових інструментів.

Підвищення кваліфікації викладачів. Через семінари, тренінги та конференції, організовані під керівництвом Ради, викладачі отримують можливості для постійного професійного зростання, ділитися кращими практиками та вчитися у своїх колег.

Зворотний зв'язок та оцінювання. Рада слугує механізмом зворотного зв'язку, дозволяючи викладачам висловлювати свої думки щодо навантаження, ресурсів для викладання та політики закладу, що, безумовно, сприяє коригуванню та вдосконаленню.

Забезпечення якості. Контролюючи методики викладання та оцінювання, Рада гарантує, що освітні практики залишаються ефективними та актуальними. Вона заохочує використання інноваційних інструментів і технологій у педагогіці.

Співпраця з іншими університетами та організаціями. Рада встановлює партнерські відносини з іншими навчальними закладами та організаціями для обміну досвідом та розробки спільних проектів.

Формування наукової школи. Рада сприяє розвитку наукових досліджень та створенню умов для підготовки наукових кадрів.

Для ефективною роботи НМР необхідно дотримуватися наступних принципів [4–6]:

Чітке визначення повноважень: кожен член Ради повинен розуміти свої обов'язки та відповідальність.

Регулярні засідання: засідання Ради мають проводитися регулярно згідно з затвердженим графіком.

Різноманітність складу: до складу Ради варто включати представників різних кафедр, факультетів, а також адміністрації університету.

Прозорість прийняття рішень: рішення Ради мають ухвалюватися колегіально, з урахуванням думок усіх членів.

Впровадження прийнятих рішень: прийняті рішення мають бути доведені до відома всіх зацікавлених сторін та забезпечене їхнє виконання.

Створення сприятливого клімату: учасники Ради мають відчувати себе комфортно та мати можливість вільно висловлювати свої думки.

Використання сучасних технологій: застосування онлайн-платформ для обговорення питань, проведення засідань та зберігання матеріалів.

Ефективність роботи НМР можна оцінити за такими критеріями:

Чи беруть активну участь викладачі в роботі Ради, чи висловлюють свої пропозиції та ідеї?

Чи відповідають програми сучасним вимогам, чи сприяють розвитку студентів?

Чи впроваджуються в навчальний процес нові методики та технології?

Чи зростає професійний рівень викладачів?

Чи задоволені студенти якістю освітніх послуг?

Чи здійснюються наукові дослідження, чи публікуються результати роботи Ради?

Чи сприяє робота Ради підвищенню престижу університету?

Оцінка ефективності роботи НМР має бути систематичною і проводитися за допомогою різних методів, таких як анкетування, інтерв'ю, аналіз документів тощо. НМР створює умови для відкритого діалогу між викладачами та адміністрацією університету. Викладачі мають можливість висловити свої думки та пропозиції щодо покращення навчального процесу, а адміністрація, в свою чергу, може отримати зворотній зв'язок та врахувати його при прийнятті рішень.

У якості переваг для викладачів, які є членами НМР, можна позначити [4]:

- можливість впливати на прийняття рішень;
- професійний розвиток;
- обмін досвідом з колегами інших кафедр та факультетів;
- мотивація до творчої діяльності.

Залучення викладачів до активної участі в роботі НМР є одним з ключових факторів її ефективності. Для цього необхідно створити сприятливі умови та застосовувати різноманітні мотиваційні механізми, наприклад, такі [6]:

- публічне визнання досягнень викладачів на засіданнях Ради, конференціях, номінація на премії, грамоти, подяки;
- включення до складу експертних груп, робочих комісій;
- організація тренінгів, семінарів, майстер-класів з актуальних тем;
- фінансування участі у конференціях, курсах підвищення кваліфікації;
- створення можливостей для обміну досвідом з колегами інших навчальних закладів;
- врахування активності в Раді при атестації, призначенні на посади;
- надання можливостей для наукової діяльності та публікацій;
- залучення викладачів до розробки навчальних планів, програм, методичних матеріалів;
- створення довірливих відносин між членами Ради, забезпечення відкритого діалогу та взаємоповаги.

Організація роботи НМР також можлива в онлайн-форматі, який відкриває нові можливості для ефективної комунікації та співпраці [7]. Однак він також вимагає врахування певних особливостей, а саме: вибір платформи (Zoom, Microsoft Teams, Google Meet тощо), технічне забезпечення, структура засідань, використання інтерактивних інструментів для залучення учасників до обговорення, збереження матеріалів для подальшого використання, конфіденційність обговорюваних питань та захист персональних даних.

Все це дозволяє бути НМР гнучкою, доступною, економною щодо часу та ресурсів, відсутність необхідності в очних зустрічах, можливість запису та збереження матеріалів. Але, звісно, можуть бути і певні проблеми, наприклад: перебої зі зв'язком, технічні проблеми з обладнанням, відсутність особистого контакту, що робить більш складним створення неформальної атмосфери та налагодження міжособистісних відносин, тривалі онлайн-засідання можуть викликати втому учасників. Тому потрібно знаходити певний баланс: поєднувати онлайн-засідання з періодичними очними зустрічами для вирішення важливих питань, забезпечити технічну підтримку онлайн-засідань, розробляти інтерактивні формати роботи для залучення учасників, не перевантажувати порядок денний засідання, забезпечити регулярний зворотній зв'язок щодо організації онлайн-засідань.

Попри значні переваги НМР стикається з такими викликами:

- обмежена участь викладачів, які можуть активно залучатися, що не дає різноманітності представлених точок зору;
- впровадження нових методик або технологій може зустрічати опір з боку тих, хто звик до традиційних підходів;

Для вирішення цих викликів університети мають:

- заохочувати ширшу участь через надання стимулів, таких як зменшення викладацького навантаження або визнання активних учасників;
- пропонувати тренінги для допомоги персоналу в адаптації до нових інструментів та методик.

Як висновок, можна зазначити, що НМР є важливим інструментом для забезпечення ефективної комунікації між викладачами та університетом. Завдяки своїй діяльності, Рада сприяє підвищенню якості

освітнього процесу, впровадженню інновацій та створенню сприятливого середовища для розвитку науково-педагогічних кадрів. Забезпечуючи діалог, контроль якості та узгодження зусиль із цілями закладу, вона зміцнює академічну екосистему. Для процвітання університетів життєвої необхідністю є постійна підтримка та впровадження інновації в цій структурі, надаючи викладачам можливість робити внесок у розвиток освіти та науки.

В подальшому вбачаємо актуальним дослідити: ефективність роботи НМР у різних університетах, вплив участі викладачів на їх мотивацію та професійний розвиток, оптимізацію роботи НМР.

Література

1. Андрущенко В. П. Управління якістю освіти в сучасному університеті. Київ : Вид-во Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, 2012. 320 с.
2. Боголюбов В. І. Науково-методична робота в закладах вищої освіти. Харків : Основа, 2007. 256 с.
3. Биков В. Ю., Гуржій А. М. Інформаційні технології в освіті. Київ : Наук. світ, 2017. 288 с.
4. Гринько Т. С. Формування професійної компетентності викладача // Освіта і наука в Україні. 2020. №18 (3). С. 32–38.
5. Демченко О. І. Методологія розробки навчальних програм // Вісник Харк. нац. ун-ту. 2019. № 15 (4). С. 77–83.
6. Іваненко Л. М. Комунікація в освітньому процесі: виклики та перспективи // Педагогіка і психологія. 2021. № 2 (6). С. 89–94.
7. Іванов І. І. Сучасні тенденції у розвитку дистанційного навчання // Вища освіта України. 2023. № 2. С. 15–22.

10.02.2025

Відомості про автора:

Панченко Дмитро Ігорович — кандидат філологічних наук, доцент кафедри інформаційних технологій і математики; Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»; Харків, Україна; email: panchenko.di2013@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5769-833X>